

BATI NİHİLİST TOPLUMLARINDA ORTAYA ÇIKAN YENİ AİLE DÜZENLEMELERİ

Fatma ÇETİN*

Makale Geliş: 21.03.2019

Makale Kabul: 02.05.2019

ÖZET

Allah Teâlâ 'eşrefi mahlûk' olarak yarattığı insana, güzelle çirkin, iyile kötüyü ayırt etme kabiliyeti vermiştir. Bu yüzden insanlarda diğer hiçbir mahlûkatta olmayan din ve ahlak sahibi olma özelliği vardır.

Allah'ın insanlara ilk yaratılıştan beri kötü olarak gösterdiği fiillerden biri de zinadır. Bunun için İslamiyet'te zina titizlikle ele alınmış ve onun için önleyici ve engelleyici çok sağlam tedbirler getirmiştir. Evli veya bekâr ayrımı yapmadan, kasıtlı ve nikâhsız olarak yapılan her cinsi ilişkiyi gayr-i meşru ve haram saymıştır. Bundan başka insan tabiatına ters, tiksindirici olan lûtüliğin her çeşidi, ölümlerle, hayvanlarla cinsel ilişki, müzahaka ve istimnanın haram kılınması; cinsi ihtiyaçların tabii ve meşru çerçevede karşılanması, fitrat ve iffetin korunması, insanlık onurunu zedeleyen her türlü cinsi azgınlık ve sapıklıktan uzak durulmasının Kur'an'ın temel mesajlarından biri olduğu görülür. Çünkü zina İslam'a göre fert, aile ve toplumu yıkmayı hedef alan büyük bir felaket, bir insanlık suçudur.

Hadislerde geçen gözün ve dilin zinası tabirleri ile harama bakmanın ve yaygın ahlak kurallarına uymayan cinsel içerikli sözler söylemekle başlayan sürecin zinaya götürme ihtimalinin yüksekliğini ifade eder ve bunlardan sakındırır.

Fıkıhta zina suçunun oluşması ve cezalandırılması yanında zinanın önünün kesilmesine yönelik tedbirlerin alınması sayesinde İslâm tarihi boyunca Müslüman toplumlarda zina hem yasak hem de günah ve ayıp sayıldığı için yaygın bir ahlak sorunu oluşmamıştır.

Araştırmamızda, cinsiyet siyasetinin bir politika olarak ele alındığı, zina ve çeşitlerinin 'cinsel özgürlük' kavramı altında normal bir ilişki gibi kabul edildiği ve günümüzde neredeyse bir baskı aracı haline getirildiği Batı dünyasında,¹ zina fiilinin önlenmesine dair çalışmalar yerine 1980'lerden bu yana, bu ilişkilerden dünyaya gelen çocuklar ve bunların ana-babalarına dair düzenlemeye gidilerek, devletlerin Tek Ebeveynli Aile adı verilen oluşumlara destek verdikleri görülmektedir. 2000'li yıllarda ise bu destek lûtüleri için verilmektedir. Bazı Batılı ülkelerin istatistiklerinden elde edilen verilere göre toplumda zina giderek yaygınlaşmakta, bu yolla dünyaya gelen çocuk sayısı her geçen yıl artmakta ve eşcinsellik düzenlemesi yapılması normal karşılanmaktadır.

TUİK istatistiklerinde son yıllarda daha çok boşanma sebebiyle ortaya çıktığı gözlemlenen Tek Ebeveynli Aile oluşumunun, Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının yaptığı çalışmalarda,

* Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Temel İslam Bilimleri Tefsir Anabilim Dalı Doktora Öğrencisi.

1 Judith Butler, Savaş Tertipleri (Çev: Şeyda Öztürk), Yapı Kredi Yayınları, (2015), s: 99-101.

gayri meşru ilişkilerle alakasının kabul edildiği ve bu aile tipine destek verildiği görülmektedir.²

Bu makalede 21. yüzyılda Batı'da zina filini meşrulaştıran bazı aile düzenlemeleri üzerinde durulacaktır. Konu ele alınırken insanın Allah tarafından 'eşrefi mahlûk' olarak yaratılması ve Hadid Suresi 16. ayette ifade edilen mana göz önünde bulundurulacaktır.

Anahtar Kelimeler: eşref-i mahlûk, gayrimeşru aile, zina, metreslik.

Family Adjustments In The Western Societies With Nihilistic Attitudes

ABSTRACT

Allah had bestowed humanity with the talent of distinguishing good from evil and good from bad. Therefore human beings are gifted with the characteristic of embracing and comprehending religion and having morality that no any other creature has grasped.

One of the actions that has been defined and condemned by Allah as the bad action from the first day of creation is adultery. Therefore adultery in Islam has been precisely tackled, and very powerful and preventive measurements have been brought. Islam considers any kind of sexual affair whether between marrieds or between singles, -thus without any distinction- in the absence of marriage contract between the two, as illegitimate and unlawful. Other than this, while it is seen strong prohibition of any kind of homosexuality, which is disgusting and contrary to the human nature, and sexual affair with the deaths, animals, prohibition of lesbianism and masturbation (müсахaka and istimna); meeting the sexual needs as natural and legitimately, protection of creation and chastity, staying away from any kind of sexual astray and heresy are the main the main messages of the Qur'an. Because according to Islam, adultery is a crime against humanity, and a calamity that targets to destroy family and society.

With the phrases such as adultery of the eyes and adultery of the tongue, the sayings of the prophet Muhammad (PBUH) express the high possibility of the process that results with adultery as a result of looking at haram and of sexual contented communications, and he with these sayings aims to protect the believers.

In addition to its punishment in fiqh as a result of the occurrence of committing adultery, thanks to precautions in preventing any possibility of it, adultery has not posed a widespread morality problem because of its prohibition and its consideration as a sin in Muslim societies during Islamic history.

For a long time, in the Western world in which, gender is dealt within the political context, adultery is embraced as a normal relation with the concept of sexual freedom and it is used as pressure tool today, rather than working to prevent adultery, since 1980s, by going adjustments regarding the children borne as a result of this illegal relations and regarding their fathers and mothers, it is seen the states support single parent family formations. For the years of millennium, this support goes for lesbians too.

2 Tek Ebeveynli Aileler, (Hazırlayanlar: Prof. Dr. Hülya Öztop vd.), Aile Eğitim Programı, T.C. Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Aile ve Toplum Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Ankara 2018, s. 19-24.

In the studies made, it is expressed that rate of adultery is being widespread and the number of children as a result of it increases each and every year, and people became more insensitive towards immoral acts.

During the recent years, single parent family structure, which is observed more as a result of increasing divorces, also has been related with the illicit intercourses cases. It is also observed that ministerial works in Turkey supports this kind of family structure.

This article will focus on some family adjustments that legalize adultery in the West in the 21st century. While the subject is approached, the creation of the human being as "the noblest of the all creation" (eşrefi mahlûk) and the meaning expressed in surah al-Hadid verse 16 will be considered.

Key words: "the noblest of the all creation" (eşrefi mahlûk), illegitimate family, adultery, concubinage

GİRİŞ

Allah Teâlâ insanoğlunu eşref-i mahlûk olarak yarattığı için ona pek çok özellikler vermiş ve bu özelliklerle onu hayvanlardan, nebattan ve cansız varlıklardan ayırmıştır. Bu nimetlerden biri de güzelle çirkini, iyile kötüyü ayırt etme kabiliyetidir. Bu yüzden insanların dini ve ahlakı vardır; hayvanların ise iyi ile kötüyü güzel ile çirkini ayırt etme kabiliyeti olmadığı için dini ve ahlakı da yoktur. İnsanın böyle ahlâkî bakımdan çift kutuplu bir varlık olması, iyilik veya kötülük yollarından dilediğini seçebilecek bir kabiliyette yaratılması, onun kurtuluş veya mahvoluşunun bu seçime bağlı bulunduğunu gösterir. Bunun için din, Allah'ın en güzel bir şekilde yarattığı kulları arasında bir bağlılık kanunudur ve kulların yaptıkları işlere göre nasıl karşılık alacaklarını bildirir.³

Modern Batı düşüncesini oluşturan kavramlardan biri olan ve çağımızda İslam âlemine doğru yol bulan nihilizm; Latince hiçbir şeyin var olmadığı anlamına gelen nihil (hiç) kökünden gelir ve kelime anlamıyla dilimize "Hiçlik teorisi" diye aktarılır. Terim olarak anlamı ise "yürür-lükte olan değerlere, görüşlere, siyasi düzene karşı çıkmak ve varlığın imkânından şüphe etmek veya reddetmek" şeklinde tanımlanır. Bu düşünce biçiminde ister dini, ister toplumsal, ister siyasi olsun her türlü düzenleme "baskı" olarak kabul edilir. Dolayısıyla nihilizmin fa-zilet olarak gördüğü davranış, bütün bu düzenlemelere karşı koymaktır.⁴

3 Bkz. Şems ve Tin Sureleri.

4 Aydın, Hüseyin, Nihilizmin Tarihçesi, *Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 1986, cilt: I, sayı: 1, s. 1-8; Sosyal Bilimler El Sözlüğü, Editör: Erhan Arda, Alfa 2003, s. 444-445; Acar, Mustafa/Demir, Ömer, *Sosyal Bilimler Sözlüğü*, Adres Yayınları, 6. Basım 2005, s. 186; Çevikbaş, Sebhattin, "Nietzsche ve Nihilizm Tarihsel Bir Yazgı Ola-

Arthur Schopenhauer'in (1788-1860) modern dünya ile ilgili olarak; 'estetik olarak ayyaşlarla dolu bir meyhane, entelektüel olarak tımarhane, ahlaksal olarak da bir haydut yatağı' olduğunu söylediği nakledilir.⁵

Moderniteden sonra gelen ve Hayat sadece bu dünyada yaşanır⁶ anlayışına sahip postmodern nihilist hayatı 'Tanrı öldü' sözüyle tanımlayan Friedrich Nietzsche (ö. 1900) ise 19'uncu yüzyıldan başlayarak Avrupa'da kabul gören nihilizmin artık bir başka yöne evrildiğini ve esas nihilistliğin şimdi başladığını iddia etmiştir.⁷

Batılı modern insan, tahrif edilmiş Hristiyanlık ve temsil ettiği değerleri, ahlakını bırakarak, bunun yerine akıl ve bilim ile yeni değerler koyduktan sonra yaşamaya başladığı nihilist dönüşümde önce dini emirler yerine kanunlar koyarak, kendini tanrı ve onun emirlerinden uzaklaştırmıştır. Bu yolla kurulmaya başlanan seküler ahlak düzeni ile kendisini 'kanun'a karşı sorumlu konuma getirmiştir. Böylece insan, 'vatandaş/birey haline gelmiş, günahkâr bir varlık olmaktan çıkıp, 'suçlu' haline dönüşmüştür. Ancak daha 1900'lü yıllara gelmeden Nietzsche; bu yolla elde edilen değer ve bilgi gelişiminin yanlış yoldan devam ettiğini ve bu bağlamıyla gelecek yılların insanlar için parlak olmayacağını hatta yıkıcı olacağını iddia etmiş ve bu iddiasının yirminci yüzyılın ilk yarısında -dünya savaşları ile- hemen doğrulanması üzerine Batı onu 'kâhin' yani 'kutsal kişi' olarak ilan etmiştir.⁸

Postmodern teorisyenlerinden olan İhab Hasan'a (ö. 2015)⁹ göre 'Tanrı öldü' sözünün anlamı; şimdi eğer 'Hakikat' öldüyse, o zaman teorik olarak her şeye izin vardır. Ve her şey keyfi, tesadüfi ve göreceli, hiçbir şey bağlayıcı değil ise 'gerçeklik' olmasını sağlamak için uğraş-

rak Nihilizm: Avrupa Nihilizminin Tarihi, Kökeni ve Egemen Olma Aşamaları" Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 2011, 15 (2): s. 69-82.

5 Alain Touraine, *Modernliğin Eleştirisi* ter. Hülya Tufan, Yapı ve Kredi Bankası yayınları, İstanbul (1994), 125.

6 'Bir de şöyle demektedirler: "Bu dünya hayatımızdan başka bir hayat yoktur. Ölürüz, yaşarız. Bizi öldüren ise zamandan başkası değildir." Hâlbuki onların bu konuda bir bilgileri yoktur, zannetmekten başka bir şey yaptıkları yok.' Casiye Suresi 24. ayet.

7 Hüseyin Aydın, "*Nihilizmin Tarihiçesi*" Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, 1986, cilt: 1, sayı: 1, s. 2, 3; Dave Robinson, *Nietzsche ve Postmodernizm* çev. Kaan H. Ökten, Everest 2000, s. 32-33.

8 Mehmet Emin Şimşek, *Moderniteden Postmoderniteye Uzanan Bir Köprü: Zygmunt Bauman* yüksek lisans tezi, Atatürk Üniv. Sosyal Bilimler Enstitüsü (2014), 27 ve 77. Ayrıca bkz. Ross Poole, *Ahlak Ve Modernlik* çev. Mehmet Küçük, Ayrıntı Yayınları, (1993), 96.

9 İhab Habib Hasan, Arap asıllı, ABD'li edebiyat teorisyeni, eleştirmeni ve yazar. 1925, Kahire doğumlu yazar 21 yaşında ABD'ye iltica etmiş, 1954-1970 yılları arasında Wesleyan Üniversitesi'nde, 1970'ten 1999'da emekliliğine kadar Wisconsin-Milwaukee Üniversitesi'nde öğretim üyesi olarak görev yapmıştır. Edebiyat ve kültür üzerine 15 kitabı, 300'ü aşkın makalesi yayınlanmıştır.

tiğımız şeydir. Bu durumda insanı engelleyecek tek şey, ağır hastalık veya ölümdür. İhab Hasan bu düşüncenin insanı son derece 'özgürleştirici' bir şey olduğunu ifade eder.¹⁰ Nitekim son zamanların postmodern insanları için tek bir yasa kalmıştır; o da 'tabiat kanunları'dır.¹¹

Günlük hayattan Tanrı'yı çıkaran topluluklarda, en çok yüceltilen şeyin, heva ve hevesler ya da bir başka ifadeyle 'cinsellik' olduğu ve iğneden ipliğe her şeyin reklamının cinsellik üzerinden 'arzu ve heves' satılarak yapılmaya başlandığı görülmektedir. İnsan nefsinin 'fücur' ile yani böyle rezilliklerle beslenerek yoldan çıkarılması, kötülüğün alışkanlık haline getirilerek fitratın bozulması¹² o kadar güçlüdür ki 'Goa'dan Geçen Yol' adındaki kitabının yazarı Fer İnsanoğlu'nun tespitine göre 'kapitalizm denen koca canavarın ana yemeği bile onun sayesinde çıkar. Eğer cinsellik kanca olarak kullanılamasa, kapitalizm kısa zamanda açıktan yok olur giderdi. Cinsellik metalaştırılınca, insanlar cinsel objeye dönüşmüş ve aralarında acımasızca devam eden; arzu nesnesi olma ve arzulanan her şeye sahip olma yarışı başlamıştır.'¹³

Günümüz edebiyat teorisyenlerinden Fredric Jameson (1934) ; 'Postmodernizm ya da Geç Kapitalizmin Kültürel Mantığı' başlıklı makalesinde, postmodern olarak adlandırılan topluluklarda; açık-saçıklık, zina, sefihlik ve fahişeliğin yaygınlaşması ve şimdiye kadar hiçbir zaman diliminde görünmeyen en ahlaksız davranışların artık kimseye rezalet gibi gelmediği için her şeyin göz önünde, açıktan yapılmaya başlandığını söyler. Üstelik bütün bu rezilliklerin sadece açıktan yapılması değil bir de bunların muazzam bir gönül rahatlığıyla karşılanması, dahası; kurumsallaşarak Batı toplumunun resmi kültürüyle bütünleşmiş olması karşısında şaşkınlığını ifade eder.¹⁴

10 Frank L.Cioffi, "Postmodern Vs: İhab Hassan'la Söyleşi" (çeviren: Serkan Işın), (çevrimiçi), www.poetikhars.com/webblog/bibliobot/postmodern-vs-ihab-hassan-la-soylesi, erişim: 13.10.2017.

11 Yuval Noah Harari, *Homo Sapiens: İnsan Türünün Kısa Bir Tarihi* çev. Ertuğrul Genç, 31. Basım 2017, s. 417.

12 Burada Şems Suresi'nde ifade edilen nefsin 'tedsiye'sidir. Bkz. Hamdi Yazır, *a.g.e.,c. 9*, s. 245.

13 Fer İnsanoğlu, "*Cinsellik Ve Batının Kutsallığa Tecavüzü*" INDIGO, 1 Aralık 2015, (çevrimiçi), bkz. <https://indigodergisi.com/2015/12/cinsellik-ve-batinin-kutsalliga-tecavuzu-reklam-sektoru-reklamlarda-cinsellik-seks/> erişim: 7.1.2018.

14 Fredric Jameson, "*Postmodernizm Ya Da Geç Kapitalizmin Kültürel Mantığı*" çev. Deniz Erksan, *Postmodernizm haz. Necmi Zekâ, Kıyı yayınları*, (1994), 63. Ahlaksızlıkları açığa çıkaran köşe yazarları da vardır. Bu konuda kastedilenin anlaşılması için bkz. Ertuğrul Özkök, "*Kadın bedeni kaç yaşında istemez*" 18 Nisan 2015 yazısı için bkz. <http://www.hurriyet.com.tr/yazarlar/ertugrul-ozkok/kadin-bedeni-kac-yasinda-istemez-28767640> erişim: 11.04.2019.

Bu makalede Kur'an-ı Kerim'in ifadesi ile ehli kitabın yaşadığı post-modern tecrübeye, aile boyutuyla bakılması ve bu toplumların günümüzde yaşadıklarından Hadid suresi 16. Ayette ifade edilen mana üzerinden dikkat çekilmesi amaçlanmaktadır.¹⁵

1. Zinanın Meşrulaştırılması ve Sonuçları

Hristiyanlıktaki haniflik kalıntılarından birisi de 'zina' fiilinin yasak kabul edilmesidir. Nitekim 'nikâhsız' birlikte yaşama' hakkında Papa 10'uncu Leo'nun (1474-1521) 1514 tarihli emirnamesi ve Trent konseyinin (1545-1563) kararı ile zinanın sadece bir günah sayılmayıp hukuken de yasaklandığı nakledilir.¹⁶

Ancak bu yüzyılın başından beri, nikâh önemsiz hale gelmeye başlar ve Avrupa ve Amerika'da evlenmeden birlikte yaşama, normal bir aile gibi kabul edilir. Bunun sonucu olarak evlilik oranı düşerken nikâhsız birlikte yaşayanların oranı sürekli yükselir.¹⁷ 'Zina' kavramı kalkar; şayet kadın ve erkek, karşılıklı rıza ile nikâhsız olarak beraber ve evli gibi yaşıyorlarsa buna 'serbest birleşme' adı verilmeye başlanır.¹⁸

İngilizce'de bunu ifade etmek için; cohabitation without marriage, living together, marriageless living together, non-marital cohabitation, non-marital union, de facto union, informal family gibi adlar kullanılmaktadır. Fransızca'da Le cohabitation sans mariage yani 'evlilik olmaksızın beraber yaşama' veya L'union Libre yani 'serbest birleşme' deyiimiyle anılmaktadır. Bu ilişkinin tarafları da fiilî eş, anlamına gelen 'de facto spouse' veya birlikte yaşayan anlamında 'cohabitant' veya ortak anlamına gelen 'partner' kelimeleriyle ifade edilmektedir.¹⁹

15 "İman edenlerin, Allah'ı anmak ve vahyedilen gerçeği düşünmekten dolayı kalplerinin heyecanla ürperme zamanı gelmedi mi? Onlar daha önce kendilerine kitap verilmiş ve üzerlerinden uzun zaman geçip kalpleri katılaşmış kimseler gibi olmasınlar. Onlardan birçoğu yoldan çıkmışlardır."

16 Ergun Özsunay, "Nordik Hukukta, Sosyalist Hukukta ve Anglo Amerikan Hukukunda Evlilik olmaksızın 'Birlikte Yaşama'nın Güncel Sorunları", Mukayeseli Hukuk Araştırmaları Dergisi, İstanbul, c. 8, sy. 16 (57-75), (1979 / 1981), 64-65.

17 T.C. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, *Fransa'da Yaşayan Türk Kadınları İçin El Kitabı*, Ankara (2014), 6, 7 ve 25; Nazım Güvenç, Lütfullah Karaman, "İsveç'te Aile" Aile Politikaları, Karşılaştırmalı Aileler Panoraması, T:C. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Başkanlığı, Ankara (1991), 109-114.

18 Bu ilişki günlük olabildiği gibi daha uzun süreli olursa deneme evliliği (trial marriage) adı verilmektedir. Bkz. Ergun Özsunay, *a.g.m.*, 59 (2. Dipnot) ve 64.

19 Ergun Özsunay, *a.g.m.*, 59.

2. Metreslik Düzenlemesi: Evlilik Dışı Beraberlik Kategorisi/ Concubinage

Batı hukukunda gayrimeşru ilişkiler için 'metreslik/concubinage'²⁰ Türkçeye 'Evlilik Dışı Beraberlik Kategorisi' şeklinde tercüme edilen bir başlıkla yeni bir bölüm açıldığı görülmektedir. Bunun da uzun süreli metreslik hayatı yaşayanları, evlilik ilişkisine kıyas eden Fransız doktrinindeki bazı yazarların, bu tür birlikteliklerin -birlikte yaşama veya kayıtlı birliktelik-, evlilik gibi muamele görmesi gerektiği görüşünü savunmaları üzerine kullanılmaya başlandığı belirtilir. Bu görüşe göre evlenmeden metreslik şeklinde bir ilişkinin kurulması için gerekli koşullar, esas itibariyle evlilik için gerekli koşullara benzemektedir; sonuçları da, evliliğin sonuçlarına; sona erme şekli de gittikçe evliliğin sona erme şekline benzemektedir. Ancak evlilik dışı beraberlikleri düzenleyen Batılı yerel hukuklar, kategorik olarak bu tür beraberlikleri evlilikle denk tutmazlar. Çünkü bu beraberlikler her ne kadar evlilik beraberliklerine benzese de 'amaç' bakımından benzemez; bu yüzden birlikte yaşamak, evlilikle aynı şey değildir. Diğer taraftan evlilik hâlâ kadın ve erkek olmak üzere farklı cinsiyetten kişiler arasındaki beraberlikler için tahsis edilmiş bir müessesedir, oysa kayıtlı birlikteliğin esas itibariyle sadece hukuki sonuçları evlilikle aynıdır.²¹

Bu mülahazalara göre Batılı hukukçuların son zamanlarda; gayrimeşru ilişkileri, esas itibariyle evlilik dışı birlikte yaşama ve kayıtlı birliktelik olarak iki ana bölüme ayırarak; bu beraberliklere; süreklilik, tutarlılık ve farklı cinsiyetten olma durumuna göre bir takım düzenlemeler yaptıkları görülmektedir.²²

Buna göre 'kayıtlı birliktelik' aşağıda izah edileceği üzere, Fransa ve İngiltere'de kabul edilmiş yeni bir 'aile' oluşturma yöntemidir. Buna göre evlilikte olduğu gibi çiftler özel bir sicille, ilişkilerini tecil ettirmek suretiyle birbirlerine olan bağlılıklarını resmî şekilde açıklarlar. Bu durumda ilişkiyi kayıt altına aldirmek, evlilik akdinde olduğu gibi birlikteliğin kurulmasının şartıdır.

'Kayıtlı Birliktelik' olarak isimlendirilen ilişki biçimi şu şekilde tanımlanmaktadır: Kayıtlı birliktelik, birlikte yaşayan çiftlerin, hukukî

20 Deniz Kandiyoti 'concubinage' kelimesine 'cariyelik' adını vermiştir. Bkz. *Cariyeler, Bacılar, Yurttaşlar*, kitabının İngilizce aslındaki başlık şu şekildedir: *Concubines, Sisters, Citizens: Identities and Social Transformation*, bkz. Metis Yayınları, İstanbul 1997.

21 Geniş bilgi için bkz. Alain Devers, *Evlilik Dışı Beraberliklerin Milletlerarası Özel Hukuk Yönü Uygulanacak Hukuka İlişkin Fransa'daki Bazı Görüşler*, çevirenler: Bilgin Tiryakioğlu-Necla Öztürk, MHB, c. 37, sy. 2, (2017), 976-977.

22 Geniş bilgi için bkz. Alain Devers, *a.g.m.*, 978.

statü kazanmak amacıyla, yaşadıkları ilişkiyi resmî şekilde tescil ettirmek zorunda olmaları bakımından 'resmî' bir ilişki olarak kabul edilir. Bunlar beraber yaşadıkları yerlerin nüfus müdürlüklerine isimlerini tescil ettirebilirler. Şayet bu kişilerin özellikleri evlenmeye müsait durumda görünüyorsa, bu kayıt esnasında da evlilikteki koşullara benzer koşullara uygunluk beklenmektedir. 31 Mayıs 2001 tarihli kararı uyarınca, Avrupa Topluluğu Adalet Divanı tamamen aynı olmasa da, 'kayıtlı birliktelik' ve 'evlilik' kurumlarının birbirine benzer olduğunu ifade etmiştir.²³

'Serbest beraberlik' ise yetkili memurun, evli olmayan çiftlere, onların evlilik dışı beraberliklerini onaylayan bir belge vermesi ile gerçekleşir. Bu işlem, gayrimeşru ilişkiyi kanıtlamak anlamına gelir. Şöyle ki mesela 'kayıtlı birliktelik' sisteminin kabul edilmediği Macaristan'da; 'evlilik dışı ilişkiler, evlendirme dairesi veya bir başka devlet dairesinde kayıt altına alınmaz; ancak ilişkiyi kanıtlamak için 'kanun', evli olmayan çiftin, ilçe belediye başkanlığına müracaat ederek yaşadıkları fiili beraberliği beyan etmeleri olanağı sağlar. Belediye başkanlığı, bu beyanı yazılı şekilde kayıt altına alır ve bir belge hazırlar. Bu belgenin amacı, yaşanan evlilik dışı beraberliğe ilişkin delil teşkil etmesidir. Yoksa birlikteliğin kurulması değildir. Ama kayıtlı birlikteliklerde yapılan kayıt/tescil işlemi, birlikteliğin kurulması için gerekli şekil koşuldur.²⁴

Avrupa'da son otuz yıl içerisinde sürekli artış gösterdiği belirtilen 'evlilik dışı' serbest beraberliklerin, ilk olarak eski Yugoslavya'ya bağlı olan devletlerde 1978 yılından itibaren kanunlaştırılmaya başlandığı belirtilir. Çünkü sayıları her geçen gün artan evlilik dışı ilişki yaşayan çiftleri hukuk dışında tutmanın ülke için pek çok sakıncası ortaya çıkmıştır. Diğer taraftan ister evlilik dışı birlikte yaşama, ister kayıtlı birliktelik, ister farklı cinsiyetten, ister aynı cinsiyetten kişilerin birlikteliği olsun, birlikteliğin türünden bağımsız olarak evlilik dışı beraberlikler, başka ülkelerde de yayılmaya başladığı için bu durumun ilerleyen yıllarda Milletlerarası Özel Hukuk alanında çok sayıda ve hassas meselelere yol açması beklenmektedir.²⁵

Evlilik Dışı Birlikte Yaşama tanımı şöyle yapılmaktadır: 'Evlilik dışı birlikte yaşama, cinsiyetlerinin kadın ve erkek olmasına bakılmadığı gibi evli olmayan bu iki kişinin beraberliğinin, uzun süreli istik-

23 Alain Devers, *a.g.m.*, 974.

24 Geniş bilgi için bkz. Alain Devers, *a.g.m.*, 979-980.

25 Bu tür aile kanunlarının kanunlaşma aşamaları için bkz. Alain Devers, *a.g.m.*, 964-968.

rarlı devam etmesine bakılmaz ve bu beraberlik, hiçbir şekil şartının (resmî) olmadığı birliktelik türüdür. Örneğin, Münih'te tanışmış bir Fransız erkekle İsveçli kadın, Meksika'da birlikte yaşamaya karar verebilir' şeklinde açıklama yapıldığı görülmektedir.²⁶

2.1. Fransa Metreslik Düzenlemesi Örneği: Pacte Civil De Solidarité/ Sivil Dayanışma Paktı-PACS

Code Civil evlilik anlaşmasından başka, örneğine şimdilik sadece Fransa'da rastladığımız; PACS (pacte civil de solidarité) yani 'Sivil Dayanışma Paktı' evlilik sözleşmesidir. Bu sözleşme, belediye nikâhı olmadan, birlikte yaşamayı hukuk altına almayı amaçlayan hukukî bir düzenlemedir. Bu düzenlemeye göre kişiler, resmî olarak evlilerin sahil oldukları haklara sahiptirler.²⁷

Devlet güvencesi sağlanan bu çeşit anlaşmalı evliliğin Fransa'da yaygın bir şekilde tercih edildiği görülmür. Bu tür evliliğin tercih edilmesinin en önemli sebebinin, başta kolay evlenip kolay boşanma imkânı sağlaması ve bir de daha önce evlenip boşananların kolaylıkla evlenmesini sağlayan bir düzenlemesi olduğu söylenir. Diğer taraftan, ilkesel olarak evliliğe karşı olanların ve düğünü modası geçmiş olarak görenlerin de bunu tercih ettikleri ifade edilmektedir. Yetişkin kabul edilen kişilerin beraber yaşamayı istedikleri diğer kişilerle, ortak hayatlarını düzenlemelerini mümkün kılan bu sözleşme ile evlenmeden de devletten bazı ortak finansal avantajlardan yararlanma imkânı buldukları belirtilir. Bu paktın bir diğer avantajının da ayrılma olduğunda kişilerin birbirlerinden herhangi bir hak talep etmemeleri durumudur. Sadece ayrılmak isteyen tarafın belediyeye, evlilik anlaşmasını feshettiğine dair yazılı bir dilekçe vermesi yeterlidir.²⁸ PACS işlemlerini de resmî evlilikler gibi belediyeler yerine getirir.

Fransızların genel olarak resmî evliliği tercih etmedikleri; 2016 yılındaki istatistiklere göre resmî evliliklere nazaran PACS evliliklerinin sayısının sürekli artış gösterdiği ve her 5 evlilikten 4'ünün PACS türü anlaşma evliliği olduğu ifade edilmektedir. 2016 yılında Fransa'daki PACS evliliklerinin sayısının 192.000'e ulaştığı belirtilmektedir.²⁹

26 Alain Devers, **a.g.m.**, 970-971.

27 T.C. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, *Fransa'da Yaşayan Türk Kadınları İçin El Kitabı*, Ankara (2014), 6, 7 ve 25.

28 Bkz. www.haberturk.com/dunya/haber/592932-nikah-demode-yasasin-evlilik-sozlesmesi-erisim: 27.7.17.

29 Bilan démographique 2016 <https://www.insee.fr/fr/statistiques/2381498> erişim: 26.07.2017; Bilan démographique 2017 <https://www.insee.fr/fr/statistiques/3305173> erişim: 02.05.2018.

Evlilik ve PACS sözleşmesinin dışında beraber yaşayan bireylere 'Union Libre' yani 'serbest beraber yaşama kararı almış çiftler' adı verilmekte ve toplum tarafından yadırganmamaktadır. Ancak şu kadar var ki bunların Fransa'da kanun önünde herhangi bir hak talep etme hakları yoktur.³⁰

2.2. İngiltere Metreslik Düzenlemesi Örneği: Living Apart Together/ Eş Yaşlanma Hakkı-LAT

İngiltere'de de gayrimeşru yaşayanlar, ister kadın erkek isterse de eşcinsel olsun, aile olarak kabul edilir.³¹ Diğer taraftan şu anda, Birleşik Krallık yasalarında Fransa'daki gibi PACS adı verilen 'ortak hukuk evliliği' bulunmamakta, devlet birlikte yaşayan çiftlere, herhangi bir hak tanınmamaktadır. Ancak böyle serbest yaşayanların birlikte yaşama hakkına dair 'Eş Yaşlanma Hakkı/ The Cohabitation Rights bill'³² adında bir kanun tasarısının, Parlamento'dan geçmenin ilk aşamalarında olduğu belirtilmektedir.³³

30 T.C. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, *Fransa'da Yaşayan Türk Kadınları İçin El Kitabı*, Ankara 2014, s. 6, 7 ve 25. PACS evliliği bazı yönleriyle uygulamalarına İslam öncesi Arap toplumlarında görülen 'mut'a' evliliğine benzetilebilir. Araştırmalara göre cahiliye döneminde mut'a evliliği, toplumun saygın kadınlarının tercih etmediği, toplumda yaygın olan bir evlilik türü olmasa da uzun süre devam edecek olan yolculuğa çıkanların veya savaşlara katılanların bazılarının yaptığı bir evlilik olarak bilinen bir evlilik türü idi. Dolayısıyla Arapların, kendi kabilesi içinde mut'a yapmadığı ifade edilmektedir. Hakkında ihtilaflar olsa da Allah Rasulü'nün (s.a.s.) sonradan yasakladığı bildirilen bu çeşit evliliğin, buradaki PACS sözleşmesinden farklı olarak, belli bir yaş sınırı olmaksızın, veli izniyle ve şahitler huzurunda yapıldığı nakledilmektedir. Bkz. Adnan Demircan, "Cahiliyye İle İslam Nikâh Uygulamaları Arasındaki Benzerlikler Ve Farklılıklar", Dinlerde Nikâh Milletlerarası Tartışmalı İlmî Toplantı, İstanbul: Dokuz Eylül Üniversitesi İlahiyat Fakültesi İslami İlimler Araştırma Vakfı, (2012), 38; Salim Ögüt, "en-Nisa 24 Ayeti Hangi Konuyu Düzenlemektedir: Müt'a Nikahı mı? Yoksa Normal Nikahı mı?", Gazi Üniversitesi Çorum İlahiyat Fakültesi Dergisi, c. I, sy. 1, (2002), 70-72.

31 Daha geniş bilgi için bkz. <https://www.ons.gov.uk/peoplepopulationandcommunity/birthsdeathsandmarriages/families/bulletins/familiesandhouseholds/2016> erişim: 1.8.2017.

32 Bu kanun tasarısının İngiltere'de evlenmeden birlikte yaşayan bazı kişilere, devletin bir takım haklar vermesini konu ettiği belirtilmektedir. Bkz. Summary of the Cohabitation Rights Bill [HL] 2015-16, <http://services.parliament.uk/bills/2015-16/cohabitationrights.html> erişim: 2.8.2017; "Living Apart Together" kısaca (LAT) olarak ifade edilen 'Birlikte Yaşama' hakkında, politikacılar, araştırmacılar, politikacılar ve uygulayıcılar bakımından daha iyi anlaşılması gerektiği çünkü her on İngiliz çiftten birinin bu şekilde yaşamayı tercih ettiği, bunların çoğunluğunun da 35 yaş altındakilerden meydana geldiği belirtilmektedir. bkz. (çevrimiçi), <https://societycentral.ac.uk/2013/05/21/living-together-apart-why-one-in-ten-british-couples-lives-this-way/> erişim: 3.8.2017.

33 Office for National Statistics, "Families and households in the UK: 2016/İngiltere'de aileler ve haneler", (Birleşik Krallık'taki aileleri (bağımlı çocukları olan ve olmayan), yalnız yaşayan insanları ve paylaşımlı konaklama yerlerinde, hane halkının türüne ve türüne göre bozulan yaşam eğilimleri), Tablo 1: Aileler 1996 ve 2016'da aile tipine göre, 4 Kasım 2016, (çevrimiçi), www.ons.gov.uk/peoplepopulationandcommunity/birthsdeathsandmarriages/families/bulletins/familiesandhouseholds/2016 erişim: 19.05.2019.

İngiltere’de 1996 ile 2016 yılı aile yapısı ile ilgili istatistik verilerin karşılaştırmalarına göre; 20 yıllık dönemde en hızlı büyüyen aile türü, nikâhsız birlikte yaşayanların meydana getirdiği aileler olduğu ve sayısının 1996’da 1,5 milyon aile iken 2016’da 3,3 milyon aileye yükselerek, İngiltere’deki en yaygın ikinci aile türünü meydana getirdikleri belirtilmektedir.³⁴

3. Gayrimeşru Çocuk Düzenlemeleri

İsveç’te meşru, gayrimeşru çocuk ayırımının 1910’da; evlilik içi/ evlilik dışı çocuk ayırımının da 1976’da kaldırıldığı; bu tarihten sonra evlilik dışı çocuk ile annesi arasındaki kanuni ilişkinin, evlilik içi çocuklardan farksız olduğu haber verilmektedir. Evlilik dışı çocuğun babasının durumunun ise, annenin baba ile yaşıyor olması durumunda kolaylıkla belirlendiği; böyle olmadığı takdirde çocuğun nesebinin belirlenmesinin tanıma veya babalık davası ile sağlandığı belirtilmektedir.³⁵

Gayrimeşru ilişkilerin 1960’lı yıllara kadar tartışıldığı ve bu ilişkilerden doğan çocukların toplumun çoğunluğu tarafından kabul görmediği başta Almanya³⁶ ve diğer Avrupa ülkelerinde 1970’lere dek, bunları önlemenin yollarının arandığı çalışmalar yapıldığı belirtilir.³⁷

Gayrimeşru ilişkilerin önüne geçilemeyince 1974’lerden sonra çoğu Batı ülkelerinde çıkarılan kanunlarla, evlilik dışında doğan çocukların da evlilik içinde doğan çocukların haklarına ve yetkilerine sahip olmaları sağlanmıştır. Bununla beraber gayrimeşru çocuğun, ana-baba ile olan ilişkisinin, analığın veya babalığın tanınması ile ya da yargıç kararıyla belirlenmesi gerektiği ve tanınmanın, geriye etkili olarak, çocuğun doğduğu andan itibaren hüküm doğurduğu kabul edilir. Öte yandan evlenme, ya da yargıç kararıyla da nesep düzeltilmesi mümkündür. Gayrimeşru çocukların neseplerinin tashihi için; ‘gelip geçici bir gayrimeşru ilişki’ ya da ‘uzun beraberlikler’ olması arasında belirli bir farklılık yoktur.³⁸

34 Office for National Statistics, “Families and households in the UK: 2016/İngiltere’de aileler ve haneler”, 4 Kasım 2016, (çevrimiçi), <https://www.ons.gov.uk/peoplepopulationandcommunity/birthsdeathsandmarriages/families/bulletins/familiesandhouseholds/2016> erişim: 19.05.2019.

35 Ergun Özsunay, *a.g.m.*, 62.

36 *Çocuğunu Yalnız Büyütenler: Bilgi-Tavsiyeler*, VAMV Verband alleinerziehender Mütter und Vater Bundesverband e. V, 2013, önsöz 8. Pdf için bkz. <https://www.bmfsfj.de/blob/93244/cb3545047b6d9fdb2860de08313b5813/alleinerziehend-tipps-und-infos-tuerkisch-data.pdf> erişim: 17.05.2018.

37 TC. Başbakanlık Aile Ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü, *Tek Ebeveynli Aileler*, (2011), 20-21.

38 Avusturya Viyana’da yüksek eğitimini tamamlayan Şerife S., burada bulunduğu esnada karşılaştığı bir ‘nesep düzeltme’ vak’asını şöyle anlattı: dediğine göre orada yaşayan bir

İskandinav ülkelerinde 1969 yılında yapılan bir değişiklikle, evlilik dışı bir ilişkiden meydana gelen çocuk/ların, baba olarak tanımlanan kişinin ölmesi durumunda miras almasına dair kanun yürürlüğe girmiştir. 1979 yılında yapılan araştırmalarda gayrimeşru ilişkilerin en çok yaygınlık gösterdiği yerlerden biri olarak İskandinav ülkelerine işaret edilmekte; günümüzde bu durumun Amerika ve Avrupa'da da yaygınlaştığı belirtilmektedir. Bir örnek vermek gerekirse İsveç'de Evlilik dışı meydana gelen çocukların oranı 1956 yılında % 10,2 iken ilerleyen yıllarda bu oran artmış ve daha 1979'da % 37,5'i bulmuştur.³⁹

İngiltere resmi istatistiklerinde; 2011 yılında tüm bebeklerin yaklaşık yarısının (yüzde 47,2), evlilik dışında doğduğu belirtilir. Bu oran 2010 yılında 46,8 ve 2001 yılında ise yüzde 40,0 olarak belirlenmiştir. Rakamlar karşılaştırıldığında, geçen zaman içinde, gayrimeşru doğumların yükselişte olduğu rapor edilmiştir.⁴⁰

3.1. Gayrimeşru Çocuk Aile Düzenlemeleri: Tek Ebeveynli Aile

İngilizce'de 'single parents'; Fransızcada 'monoparentale' kelimeleri ile ifade edilen tek bir ebeveyn ailesi, 'tek veya daha fazla sayıda çocuğu olan ve bu çocuğun/çocukların da çocuğu/çocukları olmayan aile' şeklinde tanımlanmaktadır.⁴¹

Aile kanununun Hıristiyan inancına göre şekillendiği zamanlarda Avrupa'da, kadın erkek beraber yaşamanın tek yolu evlilikti ve boşanmak mümkün değildi. Böyle olunca da çocuğunu yalnız büyütme durumu sadece eşlerden birinin ölümü halinde meydana gelen 'dulluk' ile devreye giriyordu. (Avrupa'da dulluk, eşlerin birinin ölümü sonucunda gerçekleşiyor. Boşanma durumu için 'dul' ifadesi kulla-

aileye bir gün mahkemeden bir davet mektubu gelir. Mektupta, tanımadıkları bir kızın kendi oğullarına 'babalık davası' açtığı yazılmaktadır. Mahkemeye gidildiğinde, o kızın aynı iş için mahkeme aracılığıyla, başkalarına da davet mektubu gönderdiği anlaşılır. Neticede diğer kişilerle beraber bu ailenin oğullarının da DNA'sı alınır ve iddia sahibi kızın dünyaya getirdiği çocuğun DNA'sı ile karşılaştırılır. DNA'sı uyan kişi, çocuğun babası olarak kaydedilir ve velayeti ona verilir. (Hidiv Kasrı, 03 Mayıs 2018 Perşembe, Hayat Vakfı Kahvaltısı). Ayrıca bkz. Ergun Özsunay, **a.g.m.**, s. 68.

39 Ergun Özsunay, *a.g.m.*, 61-63; ayrıca bkz. Damla Uğantaş, "36 ülkede bekâr anne oranları araştırıldı; Türkiye kaçınıcı oldu?" 25 Ağustos 2014 11:59 haberi için bkz. (çevrimiçi), <http://t24.com.tr/haber/36-ulkede-bekar-anne-oranlari-arastirildi-turkiye-kacinci-oldu>, 268702 erişim: 04.05.2018.

40 Statistical Bulletin Office for National Statistics, "1 Births and Deaths in England and Wales/ İngiltere ve Galler'de Doğumlar ve Ölümler, bülteni 2011", 10 Temmuz 2012, (çevrimiçi), https://www.ons.gov.uk/ons/dcp171778_270569.pdf, s. 8, erişim: 24.05.2018 ve Figure 1: Families by family type, 2016; <https://www.ons.gov.uk/peoplepopulationandcommunity/birthsdeathsandmarriages/families/bulletins/familiesandhouseholds/2016> erişim: 02.08.2017.

41 "Famille monoparentale/Tek ebeveynli aile veya Bekâr ebeveyn ailesi", 13.10.2016, <http://www.insee.fr/fr/metadonnees/definition/c1936> erişim: 19.05.2019.

nılmıyor.) Batı toplumlarında resmî nikâha geçiş, özgürlük çağrısının herkese serbest hayat yaşama imkânı vermesi, devletlerin nikâh bağı olmaksızın dünyaya gelen çocukların anne veya babalarına sosyal destek sağlamaya başlamasıyla, aile anlayışı değişti. Böylece çocuklarını yalnız dünyaya getiren kadınlar veya yalnız büyüten 'ana-baba aile formatı ortaya çıktı ve buna 'tek ebeveynli aile' adı verildi. Bundan başka; evlilik anlaşması yapılmadığı için nüfus cüzdanlarında 'bekâr' yazan anneler ve babalar gibi tek ebeveynliğin başka biçimleri de ortaya çıktı. Tek ebeveynlik aile tipinin yaygınlaşmasında en büyük etken olduğu belirtilen 'serbest yaşama' ya da gayrimesru ilişkinin kabul edilebilir olması ve yaygınlığı, her Avrupa ülkesinde aynı şekilde olmasa da bütün Batı ülkeleri ve Amerika'da en yaygın aile tipinin 'tek ebeveynli' olanlar olduğu belirtilir.⁴² Nitekim Avrupa kıtasında yer alan ülkeler arasında yapılan bir araştırmanın sonuçlarına göre, Kuzey Avrupa ülkelerinde, nispeten daha yüksek oranda tek ebeveynli ailelerin bulunduğu ve bunun yanı sıra, birlikte yaşama ve evlilik dışı evliliklerin de bu ülkelerde daha yaygın olduğu belirtilmektedir. Doğu Avrupa'da yaşayanların ise hala ailenin geleneksel normlarına sıkı sızıya bağlı oldukları ve Güney ve Orta Avrupa ülkelerinde ise bu ikisi arasında bir seviyede olduğu söylenmektedir.⁴³

Batıda ilk dönemlerde bu çeşit aile formu bir 'sapma' ve 'eksiklik' olarak ele alındığı için bu konuda yapılan ilk dönem çalışmalarında, bu formun ortaya çıkmasını önlemenin yollarının arandığı görülmüştür. Artan suç oranları, çocukların okuldaki başarısızlıkları gibi toplumda meydana gelen olumsuzlukların sebebi olarak görülen bu aile çeşidi, tarih boyu yaşanmaması gereken bir toplumsal hastalık olarak görülmüşken, özellikle 1970'li yıllardan sonraki çalışmalarda 'farklılık' olarak kabul edilmeye başlanmıştır.⁴⁴

42 Joseph Chamie, "Out-of-Wedlock Births Rise Worldwide/Evlilik Dışı Doğumlar Bütün Dünyada Yükselişte" 16 Mart 2017 Perşembe, (çevrimiçi), <https://yaleglobal.yale.edu/content/out-wedlock-births-rise-worldwide> erişim: 24.05.2018; W. Dumon, "Avrupa Topuluğu Ülkelerinde Aile Politikaları" çev. M.Ruhi Esengün' Aile ve Toplum, Yıl: 1. c. 1. sy. 2, Haziran (1991), 2 ; Özden Oktav Alantar, "Fransa'da Aile" Aile Politikaları, Karşılaştırmalı Ülkeler Panoraması, T.C. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Başkanlığı, Ankara 1991, s. 35, 38-50.

43 Marie-Clémence Le Pape, Bertrand Lhommeau, Émilie Raynaud, "Les familles monoparentales en Europe: de nouvelles façons de faire famille pour de nouvelles normes ?/ Avrupa'daki tek ebeveynli aileler: aileleri yeni standartlara dönüştürmenin yeni yolları?" 16.12.2015, (çevrimiçi) <https://www.insee.fr/fr/statistiques/2017504?sommaire=2017528> erişim: 02.05.2018; Tek Ebeveynli Aileler, TC. Başbakanlık Aile Ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü, 2011, s. 31; Ayrıca T.C. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Başkanlığı'nın yaptırdığı 'Aile Politikaları, Karşılaştırmalı Ülkeler Panoraması' Ankara 1991 bu konudaki bilgileri içermesi bakımından en önemli kaynaklardan birisidir.

44 Tek Ebeveynli Aileler, TC. Başbakanlık Aile Ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü, 2011, s. 19-20.

Almanya'da "Çocuğunu Yalnız Büyüten Anne ve Babalar Birliğinin" (VAMV) bülteninde yer aldığına göre bu dernek, 1967 yılından bu yana faaliyet göstermektedir.⁴⁵ Bu birliğin Almanya'daki Türk ailelerine yönelik Türkçe olarak yayınladığı kitapçıkta; her beş aileden birinin tek ebeveynli aileden meydana geldiği Almanya'da, 2013 yılında, çocuğunu yalnız büyütenin çok yadırganır bir durum olmadığı belirtilmektedir. Çocuklarını yalnız büyüten anne ve babalar ve onların çocukları, Alman toplumunda, ister komşuluk çerçevesinde olsun, ister anaokulunda, resmi dairelerde ve özellikle siyaset alanında, başlı başına bir aile modeli olarak kendilerini kabul ettirmişlerdir. Çünkü bunların hepsi evlenip boşananların çocukları olmayıp çoğunlukla nikâhsız yaşayanların meydana getirdikleri ailelerdir. Hatta Almanya'da oturumu olan ve resmî evlilik yapan eşlerin de herhangi bir zorunluluk olmadan, tek başına yaşamaları teşvik edildiği görülmektedir. Çünkü devlet bu kişilere sosyal yardımlar yapmayı taahhüt etmektedir. Evliliğinde problem yaşayan kişilerin de doktor raporu gibi belgelerle bunu ispatlarsa, çocuğuyla tek başına bir eve yerleştirilebileceği belirtilmektedir. İstatistiklere göre Almanya'da 18 yaşın altındaki 2,2 milyon çocuk, yalnızca annesi veya babası ile beraber yaşamaktadır. 18 yaşın üzerindekiyle beraber bu sayının 3 milyonu aştığı belirtilmektedir. Son zamanlarda her yıl 300.000 kişi, tek başına çocuk yetiştirme durumuna geldiği, buna göre tek ebeveynli aile modeline eğilimin artarak devam edeceği belirtilmektedir.⁴⁶

"Aile Reisinin Kadın Olduğu Aileler"⁴⁷ olarak da tanımlanan bu ailelerin Batı'da ortaya çıkmasının sebebi, kız veya kadınların gayrimeşru ilişkilerinden dünyaya getirdikleri çocuklara nispeten verilen isimdir.⁴⁸

İngiltere başta olmak üzere tek ebeveyn ailelerinin bulunduğu ülkelerde yaş ortalamasının '38' olduğu söylenen bu ailelerin % 90'ında reisin, kadın olduğu bildirilmektedir. 2017 yılı itibariyle İngiltere'de en yaygın aile tipinin 12,9 milyon ile evlilik akdi yaparak evlenenlerin

45 *Çocuğunu Yalnız Büyütenler: Bilgi-Tavsiyeler*, VAMV Verband alleinerziehender Mütter und Vater Bundesverband e. V, 2013, önsöz, s. 8, pdf için bkz. <https://www.bmfsfj.de/blob/93244/cb3545047b6d9fdb2860de08313b5813/alleinerziehend-tips-und-infos-tuerkisch-data.pdf> erişim: 17.05.2018.

46 *Çocuğunu Yalnız Büyütenler: Bilgi-Tavsiyeler*, VAMV Verband alleinerziehender Mütter und Vater Bundesverband e. V, 2013, önsöz, s. 7-8 ve 10, pdf için bkz. <https://www.bmfsfj.de/blob/93244/cb3545047b6d9fdb2860de08313b5813/alleinerziehend-tips-und-infos-tuerkisch-data.pdf> erişim: 17.05.2018.

47 Bu ifade TC. Başbakanlık Aile Ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü'nün *Tek Ebeveynli Aileler*, kitabının "Tek Ebeveyn Olan Anneler ile İlgili Çalışmalar" bölümünden alınmıştır. Bkz. 21.

48 Joseph Chamie, a.g.m.

meydana getirdiği normal aile tipidir. Bunu takip eden en büyük ikinci aile tipi ise 3,3 milyon ailede yaşayan, serbest beraberlik yaşayan çift ailesidir. Bunu 2,8 milyon ile yalnız ebeveyn ailesi izlemektedir ki bu önemli bir rakamdır.⁴⁹

2014 verilerine göre Fransa'daki tek ebeveynli hane sayısı 1759,0 dir ve bu toplamda % 22,0'ye karşılık gelmektedir. Bu çocukların 1486'1'i anneleriyle yaşamaktadır ve bunların oranı % 18,6; babalarıyla yaşayan çocukların sayısı 272,9 olup yüzdesi 3,4'dür.⁵⁰ Bu ailelerin %22'sinin çocuklu evliliklerin boşanması sonucunda meydana geldiği belirtilmektedir. Buna göre geri kalanı için evlilik dışı beraberliklerden meydana geldiği düşünülebilir. Fransa'da Aile politikaları kapsamında, aile mahkemesinin çocuğun velayetini alan tarafa ödediği çocuk desteğinin aylık olarak çocuk başına ortalama 170 avro olduğu belirtilmektedir.⁵¹

İngiltere'de 1996 ile 2016 yılı aile yapısı ile ilgili istatistik verilerin karşılaştırmalarına göre; 20 yıllık dönemde en hızlı büyüyen aile türü, nikâhsız birlikte yaşayanların meydana getirdiği aileler; sonra en yaygın aile tipinin ise; 2,9 milyon ile 'tek ebeveynli' aile türüdür. Bunun sebebi olarak; evlilik dışındaki doğumların veya eşcinsel evlilik yapanların değişik yollarla edindikleri çocukların, hem anne hem de baba veya ikinci ebeveyn veya yalnızca anne tarafından nüfusunun kaydedilebilir olması gösterilmektedir. Çocuğun nüfusa kaydedilmesi için ya doğumunda bulunmaları ya da çocuğun annesi ve babası olduğunu söyleyen kişilerin beraber yaşadıklarına dair verdikleri ortak adreslerinin bulunması yeterli görülmektedir. Nikâhsız beraber yaşayan ve çocukları olan kadın ve erkelere (anne-baba diyorlar) kayıtlı doğum

49 "Number of families in the UK continues to grow, with cohabiting couple families growing the fastest/ Birleşik Krallık'taki aile sayısı artmaya devam ederken, birlikte yaşayan ailelerin en hızlı şekilde çoğalmasıyla birlikte, İstatistiksel bülten: Aileler ve Haneler: 2017" Statistical bulletin: Families and Households: 2017, (çevrimiçi), <https://www.ons.gov.uk/peoplepopulationandcommunity/birthsdeathsandmarriages/families/bulletins/familiesandhouseholds/2017> erişim: 24.05.2018.

50 Daha geniş bilgi için bkz.Insee (Institut national de la statistique et des études économiques), *Haneler-Aileler, T16F034T2 - Structure des familles avec enfants de moins de 18 ans / 18 Yaş Altı Çocuk Sayısına Göre Aileler Tablo 3,* 1.03.2016, (çevrimiçi), <https://www.insee.fr/fr/statistiques/1906666?sommaire=1906743#tableau-T16F034G2> erişim: 19.05.2019.

51 Fransa'da evli ve evli olmayan kişilerden meydana gelen çocuklara devlet desteği araştırması ve istatistikleri için bkz. Laurette Cretin, "Résidence et pension alimentaire des enfants de parents séparés : décisions initiales et évolutions/Konut ve Çocuk Desteği: Ayrılmış Ebeveynler", Dossier, Statistique Publique, Insee Références, édition 2015 - Dossier - Résidence et pension alimentaire des enfants Couples et familles, édition 2015 (41-49), s. 44, (çevrimiçi), file:///C:/Users/fcetin/Downloads/COUFAM15c_D2_Residence%20(3).pdf erişim: 19.05.2019.

oranlarının son yıllarda arttığı ve 2015'te doğumların % 32'sinin evli olmayan anne babalara kaydedildiği belirtilmektedir.⁵²

İngiltere'de 2016 Yılında da yalnız yaşayan tek ebeveyn ailelerinin % 18,6 artarak istatistiksel olarak anlamlı bir artış gösterdiği belirtilmektedir. Evli çift ailelerin ise 20 yılda istatistiksel olarak herhangi bir anlam ifade etmeyen % 0,3 oranında büyüdüğü belirtilmektedir.⁵³

Serbest beraberliğin en son olarak kanunlaştığı Yunanistan'da da tek ebeveynli ailelerin sayısında her yıl artış olduğu görülmektedir. Şöyle ki çocuğun/çocukların yalnız babasıyla yaşadığı aile sayısı: 74 bin 438; çocuğun/çocukların yalnız annesiyle yaşadığı aile sayısı: 389 bin 337 olarak tespit edilmiştir. Buna göre toplamda; 463 bin 775 ailede çocuklar anne ya da babadan birini görmeden yaşıyor.⁵⁴

Türkiye'de 90'lı yılların sonlarına doğru araştırmalarda yer almaya başladığı belirtilen tek ebeveynli aile çalışmaları, günümüzde artık Türkiye İstatistik Kurumunun (TÜİK) istatistiklerinde yer alan ve 'aile' kapsamına alınan yeni bir tanımlamadır.⁵⁵ Ancak bu aile tipinin Batı'da olduğu gibi gayrimişrulukla bir ilgisi yoktur. Tek ebeveynli olarak yaşama, Türkiye'de ekonomik gelişmişlik olarak görülmektedir. Nitekim kapitalist devletlerde bireylerin ekonomik bakımdan gelişmişliğin bir göstergesi olarak kabul edildiği için Batılı devletlerin, her geçen yıl sayısı artan bu aileler için geliştirdiği sosyal politikalar bizde de geçerli olmaya başlamıştır. Bunlar bu tip aile bütünlüğünün korunması ve iyiliği için yapıldığı iddia edilen; çocuk yardımı, aile planlaması, sosyal yardım, vergi muafiyeti ve konut politikası gibi pek çok alandaki proje, plan ve hizmetleri de kapsayan; bir anlamda tek ebeveyn ailesi tipini teşvik eden çalışmalardır.⁵⁶

3.2. Koruyucu Aile Düzenlemesi

Batı'da koruyucu aile konusunun, önemli bir sosyal sorun olarak algılandığı görülmektedir. Bunun en önemli ve acıklı örneği; ne ba-

52 *Married or civil partner couple families are the most common family type* <https://www.ons.gov.uk/peoplepopulationandcommunity/birthsdeathsandmarriages/families/bulletins/familiesandhouseholds/2016> erişim: 03.05.2018.

53 *Figure 1: Families by family type, 2016*; <https://www.ons.gov.uk/peoplepopulationandcommunity/birthsdeathsandmarriages/families/bulletins/familiesandhouseholds/2016> erişim: 2.8.2017.

54 "7. *Nuclear families by type 2011 Population - Housing Census/7. Çekirdek aile tipi 2011 Nüfus - konut sayımı*", s. 22, bkz. (çevrimiçi) http://www.statistics.gr/documents/20181/1515741/GreeceInFigures_2016Q1_EN.pdf/53b7a687-807e-4dd5-b8ff-b5ce6c9dc992?version=1.0 erişim: 03.05.2018.

55 *Tek Ebeveynli Aileler*, TC. Başbakanlık Aile Ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü, (2011), 30-31.

56 *Tek Ebeveynli Aileler*, TC. Başbakanlık Aile Ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü, (2011), 31-34.

bası ne dedesi ve büyükannesi ne de yakın hiçbir akrabaları ve komşuları bulunmayan ve 'Norveç'in en yalnız çocuğu Emma' başlığıyla yapılan 'koruyucu aile' aranan reklamda görülmektedir. Aynı başlıkla verilen habere göre, Emma'nın evinde problem olduğunu anlayan tek kişi, okuldaki öğretmenidir. O, Emma'nın durumunu anlayana kadar Emma ölmüş ölmüş dirilmiştir.⁵⁷

Norveç'li bir yazarın kaleme aldığı 'Emma' hikâyesi, Norveç'te daha çok kişinin koruyucu aile olarak başvurmasını sağlamak için yazılmış ve Norveç'in bazı şehirlerindeki alışveriş merkezlerinin meydanlarında, bir çocuk odası dekorunun önünde, kırmızı büyük bir masal kitabından müşterilere okunmuş ve 'Norveç'in En Yalnız Çocuğu' başlığıyla, tam sayfa gazete ilanlarında yer almıştır. Buna rağmen Norveçlilerin çocuk konusunda oldukça hassas olduklarını, Norveç yasalarına göre çocuğa fiske vurmanın bile yasak olduğunu ve çocuğunu döven ya da kötü davrandığı tespit edilen anne babanın çocukları ellerinden alınıp çocuk yurtlarına ya da koruyucu ailelere verildiğinin söylenmesi, Batı'nın konuya bakışının tam bir özetidir.

Haberde yer alan diğer bilgilere göre, Norveç'te, ailesinden ayrı yaşamak zorunda olan çocukların barındığı birçok çocuk yurdu var ve her evde en fazla 4-5 tane çocuk kalmaktadır. Norveç Aile Bakanlığı bu çocukların daha sıcak bir aile ortamında büyümelerinin daha sağlıklı olacağını düşündüğü için bu çocukları gönüllü ailelerin yanlarına yerleştirmeyi amaçlamaktadır.

Evlalık alınmak isteyen çocuklar daha ziyade Norveç'in evlatlık anlaşması yaptığı Çin, Kamboçya ve bazı Afrika ülkelerine gönderilmektedir ve Norveç'te bugün 19.000 yabancı evlatlık ve 10.000'den fazla da koruyucu aile yanında yaşayan çocuk bulunmaktadır. Koruyucu aile olmak için başvuran ailelerin, koruyucu aile olmaları kabul aldıktan sonra eğitimden geçirildikleri ve devletin her bir çocuk için aileye yıllık yaklaşık 400.000 Kron ödediği haber verilmektedir. Norveç'te

57 Emma'nın bu durumu, bize Dünya Klasiklerinden sayılan Charles Dickens'in (1812-1870) yazdığı Oliver Twist romanını hatırlatmaktadır. Romanda Oliver Twist'i düşkünler evinde dünyaya gelmiş bir yetim olarak tanıyan okuyucu, romanın sonunda onun yetim değil, annesinin gayrimeşru bir ilişki sonucunda dünyaya getirdiği çocuk olduğunu anlar. Ancak romanda yer alan diğer kişilerin de meşru mu yoksa gayrimeşru bir ilişkinin sonucunda dünyaya gelip gelmedikleri belli olmayan, Twist'in yaşadığı toplumdaki zenginlerin ikiyüzlülüğü ve kendi yoksulluğunun, ruhunda açtığı derin yaralar, son derece etkileyici bir üslupla anlatıldığı için, romanın sonuna gelmiş okuyucunun, gayrimeşru yolla meydana gelen bütün çocukların Oliver Twist kadar şanslı olamayacağını da düşünemez. Diğer taraftan Oliver Twist'in hayatı ve bütün o tehlikelere maruz olarak hayatta kalması bir mucize iken; 19'uncu yüzyılda veya daha öncesinde Oliver Twist kadar şanslı olmayan gayrimeşru çocukların durumu düşünmeye değer.

eşcinsellerin ya da bekâr yaşayanların da koruyucu aile olmasının mümkün olduğu belirtilmektedir.⁵⁸

Türkiye’de de ‘Koruyucu Aile’ çalışmaları başlatılmıştır.⁵⁹ Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının açıkladığına göre; 8 Mayıs 2017 tarihi itibarıyla Türkiye genelinde mevcut koruyucu aile sayısı 4 bin 242’dir. Koruyucu aile sayısı illere göre incelendiğinde; en fazla koruyucu aile 386 aile ile İstanbul’da, sonra 310 aile ile İzmir, 254 aile ile Ankara, 160 aile ile Kayseri ve 140 aile ile Kocaeli illerinde bulunmaktadır.⁶⁰

Diğer taraftan Koruyucu Aile çalışmalarına, anket ve benzeri çalışmalarla alt yapı hazırlığı yapıldığı görülmektedir. Bunlardan biri de ‘Aile Yapısı Araştırması 2016’ sonuçlarıdır. Buna göre; 15 ve üzeri yaşta bireylere koruyucu aile olmayı isteyip istemedikleri şeklinde sorular sorulmaya başlandığı görülmektedir.⁶¹

4. Eşcinselliğin Meşrulaştırılması

Bu durum aile tanımının genişletilmesi ile mümkün olmuştur. Şöyle ki Avrupa Topulukları Adalet Divanı⁶², 1994 yılında ilgili bir dava hakkında verdiği kararında, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin 8. maddesindeki aile kavramının⁶³, sadece evliliğe dayanan birlikteliklerle sınırlandırılmadığı, bu nedenle tarafların birlikte yaşadığı diğer fiili beraberliklerin de aile bağına kapsayabileceğini belirterek konuyu daha açık bir hale getirdiği belirtilmektedir. Avrupa’da değişik mahkemelerde görülen davalarda yapılan veya AB topluluğundaki içtihatlar da, farklı cinsiyetten iki kişinin birlikte yaşamasının tıpkı evlilik gibi aile hayatı olarak kabul edildiği görülmektedir.⁶⁴

58 Hikâyenin tamamı için bkz. Deniz Alan Held “Norveç’in en yalnız çocuğu Emma” 6 Şubat 2015. (çevrimiçi), <https://indigodergisi.com/2015/02/norvecin-en-yalniz-cocugu-emma/> erişim: 02.05.2018.

59 T.C. Aile, Çalışma Ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı “Koruyucu Aile” Resmi İnternet Sitesi, <https://koruyucu.ailevecalisma.gov.tr/illere-gore-koruyucu-aile-istatistikleri> erişim: 28.04.2019.

60 “En fazla koruyucu aile İstanbul’da” bkz. İstatistiklerle Aile, 2016 Türkiye İstatistik Kurumu Haber Bülteni, 10 Mayıs 2017, bkz. (çevrimiçi) www.tuik.gov.tr erişim: 19.05.2019.

61 “Bireylerin %53,5’i koruyucu aile olmayı istemedi” bkz. İstatistiklerle Aile, 2016 Türkiye İstatistik Kurumu Haber Bülteni, 10 Mayıs 2017, bkz. (çevrimiçi) www.tuik.gov.tr erişim: 19.05.2019.

62 Avrupa Birliği Adalet Divanı; Avrupa Birliği’nin yargı organıdır ve Adalet Divanı, Genel Mahkeme ve uzmanlık mahkemeleri olmak üzere üçlü bir yapıdan oluşur. Bkz. T.C. Dışişleri Bakanlığı Avrupa Birliği Başkanlığı (çevrimiçi), https://www.ab.gov.tr/_45632.html erişim: 24.04.2019.

63 “Özel ve aile hayatına saygı” Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi, s. 10 (çevrimiçi), bkz. <http://www.danistay.gov.tr/upload/avrupainsanhaklarisozlesmesi.pdf> erişim: 24.04.2019.

64 Alain Devers, *a.g.m.*, 971-972.

Kelime olarak Medeni birliktelik/ortaklık anlamına gelen 'Civil Partnership' kelimesi ile Avrupa toplumlarında kastedilen şey; iki kadının veya iki erkeğin, kendi cinsiyeti ile cinsel davranışlar içinde bulunma isteğini ve bu isteğin normal bir davranış ve tabii bir insan hakkı olarak göstermek çabası içine girenlerin kullanıma soktuğu bir kavramdır.⁶⁵ Geçmişte bizde olduğu gibi Batı toplumlarında da 'hakaret veya küfür' yerine geçtiği belirtilen bu ilişki ABD'de 'civil union' kavramı kullanılmakta; günümüz Türkçe kullanımı daha çok sivil ortaklık, medeni ortaklık şeklinde olmaktadır.⁶⁶

Son olarak 26 Haziran 2015 tarihinde, ABD'de eşcinsellerin evlenmesinin anayasal bir hak olduğunun kabul edilmesiyle devam eden bu sürecin ilk olarak 1989 yılında Danimarka'nın eşcinsellere 'beraber yaşama hakkı' vermesi ile başladığı görülmektedir.⁶⁷

Günümüzde dünyada eşcinselleri örgütleyen topluluk, LGBT şeklinde tanınmaktadır.⁶⁸ Amacı bütün sapık ilişkileri bir başlık altında toplayarak dünyada kabul edilirliliğini artırmak olduğu görülen bu topluluğun dünyanın çeşitli ülkelerinde yaptığı gösterilere 'onur yürüyüşü' adı verilerek, kendilerini mağdur edilmiş, zulme uğramış kişiler olarak göstermek istedikleri görülmektedir. Türkiye'de ilk LGBT yürüyüşü 1993'te 'Cinsel Özgürlük Haftası' adı altında yapılmak istenmiş ancak izin verilmemiştir. Günümüzde panel, film gösterimleri, tiyatro,

65 Nurten Zeliha Şahin, "İslam Hukuku ve İnsan Hakları Bağlamında Eşcinsellik Sorunu", EKEV Akademi Dergisi - Sosyal Bilimler, c. 19, sy. 62, (2015), 508.

66 Bir internet sözlüğünde: "Civil partnership kelimesi ile evliliğin sadece kadın ve erkek arasında yaşanabileceğini ifade eden kanun metinlerine dokunmadan, o metinlere ek olarak böyle bir kavram geliştirilmiş ve herkesi mutlu etme çabasına gidilmiştir. Haklar ve sorumluluklar aynı, kavram farklıdır... evliliklerinin yasal sayıldığı ülkelerde civil partnership'lar evli çiftlerin sahip olduğu hakların tamamından yararlanırlar. Adlarının partnership olması sadece kiliseyi memnun etmek içindir" şeklinde tanımlanmaktadır. Bkz. <https://eksisozluk.com/civil-partnership--1575402> 04.12.2007 14:39 ve 20.10.2008 22:42; erişim: 2.8.2017.

67 "Eşcinsel evlilik ABD'de yasallaştı" 26 Haziran 2015 tarihli haber için bkz. https://www.bbc.com/turkce/haberler/2015/06/150626_abd_escinsel_evlilik erişim: 22.06.2018.

Günümüzde Batı'da kabul gören bu sapıklığın tarihi gelişimi ile ilgili bkz. (çevrimiçi), <http://www.dw.com/tr/5-soruda-ab-ve-almanyada-escinsel-evlilik/a-39444805> erişim: 27.7.2017. Almanya Ve Slovenya'daki kanunlaştırma faaliyetleri için bkz. (çevrimiçi) *Almanya'da eşcinsel çiftlerin evlenebilmelerini öngören yasal düzenleme mecliste onaylandı. (Haber Tarihi:30.06.2017)* <http://www.dw.com/tr/escinsel-evlilik-alman-meclisinden-geçti/a-39484124> erişim:27.7.2017; *Slovenya'da eşcinsel evliliklere izin veren yasa referandumda ret edildi. Referandumda, bu yılın mart ayında Slovenya parlamentosu tarafından kabul edilen ve homoseksüeller arasındaki evliliklerle izin veren yasanın yürürlükte kalıp kalmayacağı soruldu. Halkoylamasına sağ muhalefet ve Katolik kilisesi önayak olmuştu. (Haber Tarihi: 21.12.2015)* Bkz. DW © Deutsche Welle Türkçe <http://www.dw.com/tr/slovenyada-escinsel-evlilik-ret/a-18931503> erişim: 27.7.2017.

68 BBC Başta olmak üzere bazı haber kanallarının LGBT başlıklı sayfalarının bulunması dikkat çekicidir. Bkz. LGBT - BBC News Türkçe - BBC.com <https://www.bbc.com/turkce/topics/911f368c-e756-4ac3-9667-ec8900ceb4ce> erişim: 22.06.2018.

konser ve benzeri şekilde kutlandığı iddia edilen haftanın, uluslararası dokunulmazlığı olan yerlerde, mesela 2007 yılında Fransız Kültür Merkezi'nde, 2018 yılında Hollanda'nın Ankara Başkonsolosluğunda gerçekleştirildiği haber verilmektedir.⁶⁹

Batı'da 60'lı yıllara kadar bir akıl hastalığı olarak görülen ve insan onuruna yakışmayan bir davranış olarak görülen eşcinselliğin⁷⁰ 90'lı yıllardan itibaren bazı devlet adamlarının ve dünyaca tanınan bazı kişilerin eşcinsel olduğunu ilan ettikleri görülmektedir.⁷¹

SONUÇ

Netice olarak görülmektedir ki; İslam'ın en ağır cezaı verdiği zina, insanlık tarihi boyunca kötü bir fiil olarak görüldüğü halde zamanımızda Batı hukukunca meşrulaştırıldığı ve açıkça desteklendiği görülmektedir. Bunun neticesinde eşcinselliğin de önü açılmış ve bu sapıklığın da normal görülerek meşrulaştırılması sağlanmıştır.

İslam'da ise zinaya çok ağır had cezaları verilmekten başka Allah Teâlâ Kur'an'da 'zinaya yaklaşmayın bile!' [İsra 32] buyurarak, zinaya götürme tehlikesi bulunan tutum ve davranışlardan dahi uzak durulmasına dikkat çekilir. Ayette zina yasağının ardından 'Çünkü o hayâsızlıktır, çok kötü bir yoldur' denilmesi, zinanın insanın temiz fitratına ve akl-ı selime aykırı olduğuna işaret etmektedir.⁷²

Evlilik dışı bütün ilişkiler yasak olduğu için bekâret önemlidir. Evlilik öncesi bekaretin korunması sadece kadınlar için değil erkekler için de dini bir mükellefiyettir.⁷³

69 Ali Ayten-Evrin Anık, "LGBT Bireylerde Dinî İnanç, Din ve Tanrı Tasavvuru, Dinî ve Manevî Başa Çıkma Süreci", Din Bilimleri Akademik Araştırma Dergisi, c. XIV, sy. 2, (2014), 8; haberler için bkz. "LGBT nedir?," 10.01.2018, <https://www.superhaber.tv/lgbt-nedir-haber-88708> ; "Ankara/Çankaya'daki Hollanda konsolosluğu, Avrupa Birliği bayrağını LGBT bayrağı ile değiştirdi" 17 May 2018, https://www.reddit.com/r/Turkey/comments/8k4i2t/ankara%C3%A7ankayadaki_hollanda_konsoloslu%C4%9Fu_avrupa/ ; <https://twitter.com/ceesvanbeek/status/997334519362609152> (18 Mayıs) haberlere erişim: 22.06.2018.

70 Nurten Zeliha Şahin, *a.g.m.*, 507.

71 Bkz. <https://onedio.com/haber/escinsel-oldugunu-gogsunu-gere-gere-aciklayan-19-un-lu-isim-716904> (erişim: 18.06.2018); "İrlanda'nın İlk Eşcinsel Başbakanı" haberi için bkz. <https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-40135175> ; "Lüksemburg'un Eşcinsel Başkanı" haberi için bkz. <https://www.sozcu.com.tr/2017/dunya/luksemburgun-escinsel-basbakaninin-esi-fotografa-girdi-1869905/> erişim: 18.06.2018. Bunların en sonuncusu ise İsraili tarihçi ve yazar Yuval Noah Harari'dir. Bkz. Mücahit Gültekin, "Batı Tarafından Hacklenmek: 2053'te Türkiye Nasıl Bir Ülke Olacak?" 13.05.2018, İslami Analiz, 3. Dönem, (çevrimiçi), <http://www.islamianaliz.com/m/3626/bati-tarafindan-hacklenmek-2053te-turkiye-nasil-bir-ulke-olacak> erişim: 19.05.2019.

72 *Kur'an Yolu*, Diyanet İşleri Başkanlığı, (çevrimiçi) <https://kuran.diyanet.gov.tr/tefsir/%C4%B0sr%C3%A2-suresi/2061/32-ayet-tefsiri> erişim: 8.05.2019.

73 Selahattin Polat, "Hz. Peygamber'in Hadisleri Çerçevesinde Toplumsal Cinsiyet Meselesi-ne İlişkin Çözüm Önerileri", Dini ve toplumsal boyutlarıyla Cinsiyet II (tartışmalı ilmi ih-

İslam hukukunda cezaların, amaç değil, ancak bazı suçların önüne geçilebilmesi için bir araç olduğu ve bu sebeple cezalarda teşhir esas olarak alındığı ve cezaların toplum üzerindeki olumlu etkilerinin göz önünde tutulduğu belirtilmektedir.⁷⁴

Pek çok ayette Müslümanlar, kendilerine indirilen kitabı dünyalık menfaatler için tahrif eden ehli kitap bilginleri örnek verilerek, aynı hataya düşülmemesi konusunda uyarılmaktadırlar. Çünkü Kur'an-ı Kerim'in herhangi bir değiştirme ya da hükümlerini gizlemenin sonucu, Allah'ın emir ve yasaklarının aksine hareket edilmesine sebep olacak bundan dolayı manevi ateş kıvılcımları yayılacaktır.⁷⁵ Bunun sonucunda kulluğunu unutan Müslüman, yaşama amacını şehvetinin peşinden gitmek, heva ve heveslerini yerine getirmek olarak belirleyecek ve⁷⁶, neticede Fredric Jameson'ın sözünü ettiği ahlaksızlık ve rezilliğin kurumsallaşmasını sağlamış olacaklardır.

tisas toplantısı 26-27 Mayıs 2012), Ensar yayınları, İstanbul 2012, (yayına hazırlayanlar: İsmail Kurt-Seyit Ali Tüz), (139-210), s. 196.

74 İbrahim Çalışkan, "İslâm Hukukunda Zina Suçunun Mahiyeti ve Cezası", Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, c. 33, (1992), 100.

75 Hamdi Yazır, *Hak Dîni Kur'an Dili*, Bakara Suresi 174. ayet Tefsiri, bkz. (çevrimiçi), <http://www.kuranikerim.com/telmalili/bakara2.html> erişim: 8.05.2019.

76 Bkz. Kehf Suresi, ayet 28.

KAYNAKÇA

Kitaplar

Kur'an-ı Kerim

Dickens Charles Oliver Twist, Can Yayınları, İstanbul-2018.

İbn Kesir Ebü'l-Fida İmadüddin İsmail b. Ömer, Tefsirü'l-Kur'ani'l-Azim, Daru'l-fıkr, 1981, (1-4).

Kandiyoti Deniz, Cariyeler, Bacılar, Yurttaşlar, Metis Yayınları, İstanbul 1997.

Poole Ross, Ahlak ve Modernlik, çev. Mehmet Küçük, Ayrıntı Yayınları, 1993.

Şimşek Mehmet Emin, Moderniteden Postmoderniteye Uzanan Bir Köprü: Zygmunt Bauman (yüksek lisans), Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Felsefe Anabilim Dalı (danışman: M. Hanifi Macit), Erzurum 2014.

T.C. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, Fransa'da Yaşayan Türk Kadınları İçin El Kitabı, Ankara, 2014.

TC. Başbakanlık Aile Ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü, Tek Ebeveynli Aileler, 2011.

Touraine Alain, Modernliğin Eleştirisi, ter. Hülya Tufan, Yapı ve Kredi Bankası yayınları, İstanbul 1994.

Yazır Elmalılı Hamdi, Hak Dini Kur'an Dili, Azim Dağıtım, t.y. (1-10).

Makaleler

Demircan Adnan, "Cahiliyye İle İslam Nikâh Uygulamaları Arasındaki Benzerlikler ve Farklılıklar", *Dinlerde Nikâh (Milletlerarası Tartışmalı İlmî Toplantı)*, İstanbul: Dokuz Eylül Üniversitesi İlahiyat Fakültesi İslami İlimler Araştırma Vakfı, (2012), ss. 35-50.

Devers Alain, "Evlilik Dışı Beraberliklerin Milletlerarası Özel Hukuk Yönü Uygulanacak Hukuka İlişkin Fransa'daki Bazı Görüşler", (çevirenler: Bilgin Tiryakioğlu-Necla Öztürk), *MHB*, c. 37, sy. 2, (2017), ss. 963-994.

Ayten Ali-Anık Evrim, "LGBT Bireylerde Dinî İnanç, Din ve Tanrı Tasavvuru, Dinî ve Manevî Başa Çıkma Süreci", *Din Bilimleri Akademik Araştırma Dergisi*, c. XIV, sy. 2, (2014), ss. 7-31.

Özsunay Ergun, 'Nordik Hukukta, Sosyalist Hukukta ve Anglo Amerikan Hukukunda Evlilik olmaksızın 'Birlikte Yaşama'nın Güncel Sorunları', *Mukayeseli Hukuk Araştırmaları Dergisi*, İstanbul, c. 8, sy. 16, (1979/1981), ss. 57-75.

Jameson Fredric, "Postmodernizm Ya Da Geç Kapitalizmin Kültürel Mantiği" çev. Deniz Erksan), *Postmodernizm* (hazırlayan: Necmi Zekâ) Kıyı yayınları, (1994), ss. 59-116.

Çalışkan İbrahim, "İslâm Hukukunda Zina Suçunun Mahiyeti ve Cezası", *Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, c. 33, (1992), ss. 61-100.

Chamie Joseph, "Out-of-Wedlock Births Rise Worldwide (Evlilik Dışı Doğumlar Bütün Dünyada Yükselişte)" 16 Mart 2017 Perşembe, (çevrimiçi), <https://yaleglobal.yale.edu/content/out-wedlock-births-rise-worldwide> erişim: 24.05.2018.

- Laurette Cretin, 'Résidence et pension alimentaire des enfants de parents séparés : décisions initiales et évolutions' (Konut ve Çocuk Desteği: Ayrılmış Ebeveynler), Dossier, Statistique Publique, Insee Références, édition 2015 - Dossier - Résidence et pension alimentaire des enfants Couples et familles, édition 2015 (41-49), (çevrimiçi), file:///C:/Users/fcetin/Downloads/COUFAM15c_D2_Residence%20(3).pdf erişim: 19.05.2019.
- Marie-Clémence Le Pape, Bertrand Lhommeau, Émilie Raynaud, "Les familles monoparentales en Europe: de nouvelles façons de faire famille pour de nouvelles normes ?/ Avrupa'daki tek ebeveynli aileler: aileleri yeni standartlara dönüştürmenin yeni yolları?" 16.12.2015, (çevrimiçi) <https://www.insee.fr/fr/statistiques/2017504?sommaire=2017528> erişim: 02.05.2018.
- Mücahit Gültekin, "Batı Tarafından Hacklenmek: 2053'te Türkiye Nasıl Bir Ülke Olacak?" 13.05.2018, İslami Analiz, 3. Dipnot, (çevrimiçi), <http://www.islamianaliz.com/m/3626/bati-tarafindan-hacklenmek-2053te-turkiye-nasil-bir-ulke-olacak> erişim: 19.05.2019.
- Güvenç Nazım-Karaman Lütfullah, "İsveç'te Aile" Aile Politikaları, Karşılaştırmalı Aileler Panoraması, *T.C. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Başkanlığı*, Ankara (1991), ss. 105-118.
- Şahin Nurten Zeliha, "İslam Hukuku ve İnsan Hakları Bağlamında Eşcinsellik Sorunu", *EKEV Akademi Dergisi - Sosyal Bilimler*, c. 19, sy. 62, (2015), ss. 507-530.
- Alantar Özden Oktav, "Fransa'da Aile" Aile Politikaları, Karşılaştırmalı Ülkeler Panoraması, *T.C. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Başkanlığı*, Ankara (1991), ss. 33-70.
- Öğüt Salim, "en-Nisa 24 Ayeti Hangi Konuyu Düzenlemektedir: Müt'a Nikahını mı? Yoksa Normal Nikâhı mı?", *Gazi Üniversitesi Çorum İlahiyat Fakültesi Dergisi*, y.1, c. I, sy. 1, (2002), ss. 49-72.
- Dumon W., "Avrupa Topluluğu Ülkelerinde Aile Politikaları" çev. M.Ruhi Esengün' Aile ve Toplum, y. 1, c. 1, sy. 2, Haziran (1991), çevrimiçi, <https://dergipark.org.tr/download/article-file/198113> erişim: 20.05.2019.

Gazete Haber ve Köşe Yazıları

- "Ankara/Çankaya'daki Hollanda konsolosluğu, Avrupa Birliği bayrağını LGBT bayrağı ile değiştirdi" 17 May 2018, https://www.reddit.com/r/Turkey/comments/8k4i2t/ankara%C3%A7ankayadaki_hollanda_konsoloslu%C4%9Fu_avrupa/ ; <https://twitter.com/ceesvanbeek/status/997334519362609152> (18 Mayıs) haberlere erişim: 22.06.2018.
- "Eşcinsel evlilik ABD'de yasallaştı" 26 Haziran 2015 tarihli haber için bkz. https://www.bbc.com/turkce/haberler/2015/06/150626_abd_escinsel_evlilik erişim: 22.06.2018.
- Damla Uğantaş, "36 ülkede bekâr anne oranları araştırıldı; Türkiye kaçınıcı oldu?" 25 Ağustos 2014 11:59 haberi için bkz. (çevrimiçi), <http://t24.com.tr/haber/36-ulkede-bekar-anne-oranlari-arastirildi-turkiye-kaçınıcı-oldu,268702> erişim: 04.05.2018.
- Deniz Alan Held 'Norveç'in en yalnız çocuğu Emma' 6 Şubat 2015, (çevrimiçi), <https://indigodergisi.com/2015/02/norvecin-en-yalniz-cocugu-emma/> erişim: 02.05.2018.

- Ertuğrul Özkök, "Kadın bedeni kaç yaşında istemez" 18 Nisan 2015 yazısı için bkz. <http://www.hurriyet.com.tr/yazarlar/ertugrul-ozkok/kadin-bedeni-kac-yasinda-istemez-28767640> erişim: 11.04.2019.
- Fer İnsanoğlu, "Cinsellik Ve Batının Kutsallığa Tecavüzü" INDIGO, 1 Aralık 2015, (çevrimiçi), bkz. <https://indigodergisi.com/2015/12/cinsellik-ve-batinin-kutsalliga-tecavuzu-reklam-sektoru-reklamlarda-cinsellik-seks/> erişim: 7.1.2018.
- <https://onedio.com/haber/escinsel-oldugunu-gogsunu-gere-gere-aciklayan-19-unlu-isim-716904> : erişim: 18.06.2018.
- "LGBT nedir?", 10.01.2018, <https://www.superhaber.tv/lgbt-nedir-haber-88708> erişim: 22.06.2018.
- "Lüksemburg'un Eşcinsel Başkanı" haberi için bkz. <https://www.sozcu.com.tr/2017/dunya/luksemburgun-escinsel-basbakaninin-esi-fotograf-girdi-1869905/> erişim: 18.06.2018.
- "İrlanda'nın İlk Eşcinsel Başbakanı" haberi için bkz. <https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-40135175> erişim: 18.06.2018.
- www.haberturk.com/dunya/haber/592932-nikah-demode-yasasin-evlilik-sozlesmesi erişim: 27.7.17.

Bağlantılar

- "Bireylerin %53,5'i koruyucu aile olmayı istemedi" bkz. İstatistiklerle Aile, 2016 Türkiye İstatistik Kurumu Haber Bülteni, 10 Mayıs 2017, bkz. (çevrimiçi) www.tuik.gov.tr erişim: 19.05.2019.
- "En fazla koruyucu aile İstanbul'da" bkz. İstatistiklerle Aile, 2016 Türkiye İstatistik Kurumu Haber Bülteni, 10 Mayıs 2017, bkz. (çevrimiçi) www.tuik.gov.tr erişim: 19.05.2019.
- Çocuğunu Yalnız Büyütenler: Bilgi-Tavsiyeler, VAMV Verband alleinerziehender Mütter und Vater Bundesverband e. V, 2013. <https://www.bmfsfj.de/blob/93244/cb3545047b6d9fdb2860de08313b5813/alleinerziehend-tipps-und-infos-tuerkisch-data.pdf> erişim: 17.05.2018.
- "Famille monoparentale/Tek ebeveynli aile veya Bekâr ebeveyn ailesi", 13.10.2016, <https://www.insee.fr/fr/metadonnees/definition/c1936> erişim: 19.05.2019.
- "Number of families in the UK continues to grow, with cohabiting couple families growing the fastest/ Birleşik Krallık'taki aile sayısı artmaya devam ederken, birlikte yaşayan ailelerin en hızlı şekilde çoğalmasıyla birlikte, İstatistiksel bülten: Aileler ve Haneler: 2017" Statistical bulletin: Families and Households: 2017, (çevrimiçi), <https://www.ons.gov.uk/peoplepopulationandcommunity/birthsdeathsandmarriages/families/bulletins/familiesandhouseholds/2017> erişim: 24.05.2018.
- "Özel ve aile hayatına saygı" Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi, s. 10 (çevrimiçi), bkz. <http://www.danistay.gov.tr/upload/avrupainsanhaklarisozlesmesi.pdf> erişim: 24.04.2019.
7. Nuclear families by type 2011 Population - Housing Census/7. Çekirdek aile tipi 2011 Nüfus - konut sayımı", s. 22, bkz. (çevrimiçi) http://www.statistics.gr/documents/20181/1515741/GreeceInFigures_2016Q1_EN.pdf/53b7a687-807e-4dd5-b8ff-b5ce6c9dc992?version=1.0 erişim: 03.05.2018.

Bilan démographique 2016 <https://www.insee.fr/fr/statistiques/2381498> erişim: 26.07.2017; Bilan démographique 2017 <https://www.insee.fr/fr/statistiques/3305173> erişim: 02.05.2018.

Figure 1: Families by family type, 2016; <https://www.ons.gov.uk/peoplepopulationandcommunity/birthsdeathsandmarriages/families/bulletins/familiesandhouseholds/2016> erişim: 2.8.2017.

<http://www.dw.com/tr/5-soruda-ab-ve-almanyada-eşcinsel-evlilik/a-39444805> erişim: 27.7.2017.

<http://www.dw.com/tr/eşcinsel-evlilik-alman-meclisinden-geçti/a-39484124> erişim:27.7.2017.

<http://www.dw.com/tr/slovenyada-eşcinsel-evlilik-ret/a-18931503> erişim: 27.7.2017.

<http://www.kuranikerim.com/telmalili/bakara2.htm> erişim: 8.05.2019.

<https://eksisozluk.com/civil-partnership--1575402>

<https://societycentral.ac.uk/2013/05/21/living-together-apart-why-one-in-tent-british-couples-lives-this-way/> erişim: 3.8.2017.

<https://www.bbc.com/turkce/topics/911f368c-e756-4ac3-9667-ec8900ceb4ce> erişim: 22.06.2018.

<https://www.ons.gov.uk/peoplepopulationandcommunity/birthsdeathsandmarriages/families/bulletins/familiesandhouseholds/2016> erişim: 1.8.2017.

Insee (Institut national de la statistique et des études économiques), Haneler-Aileler, T16F034T2 – Structure des familles avec enfants de moins de 18 ans/18 Yaş Altı Çocuk Sayısına Göre Aileler Tablo 3,” 1.03.2016, (çevrimiçi), <https://www.insee.fr/fr/statistiques/1906666?sommaire=1906743#tableau-T16F034G2>, erişim: 19.05.2019.

Kur'an Yolu, Diyanet İşleri Başkanlığı, (çevrimiçi) <https://kuran.diyaret.gov.tr/tefsir/%C4%B0sr%C3%A2-suresi/2061/32-ayet-tefsiri> erişim: 8.05.2019.

Married or civil partner couple families are the most common family type <https://www.ons.gov.uk/peoplepopulationandcommunity/birthsdeathsandmarriages/families/bulletins/familiesandhouseholds/2016> erişim: 03.05.2018.

Office for National Statistics, “Families and households in the UK: 2016/İngiltere’de aileler ve haneler”, (Birleşik Krallık’taki aileleri (bağımlı çocukları olan ve olmayan), yalnız yaşayan insanları ve paylaşımlı konaklama yerlerinde, hane halkının türüne ve türüne göre bozulan yaşam eğilimleri), Tablo 1: Aileler 1996 ve 2016’da aile tipine göre, 4 Kasım 2016, (çevrimiçi), www.ons.gov.uk/peoplepopulationandcommunity/birthsdeathsandmarriages/families/bulletins/familiesandhouseholds/2016 erişim: 19.05.2019.

Office for National Statistics, “Families and households in the UK: 2016/İngiltere’de aileler ve haneler”, 4 Kasım 2016, (çevrimiçi), <https://www.ons.gov.uk/peoplepopulationandcommunity/birthsdeathsandmarriages/families/bulletins/familiesandhouseholds/2016> erişim: 19.05.2019.

- Statistical Bulletin Office for National Statistics, "1 Births and Deaths in England and Wales/ İngiltere ve Galler'de Doğumlar ve Ölümler, bülteni 2011", 10 Temmuz 2012, (çevrimiçi), https://www.ons.gov.uk/ons/dcp171778_270569.pdf, s. 8, erişim: 24.05.2018 ve Figure 1: Families by family type, 2016; <https://www.ons.gov.uk/peoplepopulationandcommunity/birthsdeathsandmarriages/families/bulletins/familiesandhouseholds/2016> erişim: 02.08.2017.
- Summary of the Cohabitation Rights Bill [HL] 2015-16, <http://services.parliament.uk/bills/2015-16/cohabitationrights.html> erişim: 2.8.2017.
- T.C. Aile, Çalışma Ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı "Koruyucu Aile" Resmi İnternet Sitesi, <https://koruyucu.ailevecalisma.gov.tr/illere-gore-koruyucu-aile-istatistikleri> erişim: 28.04.2019.
- T.C. Dışişleri Bakanlığı Avrupa Birliği Başkanlığı (çevrimiçi), https://www.ab.gov.tr/_45632.html erişim: 24.04.2019.